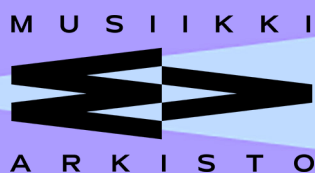

**Juha Henriksson, Jouni Eerola
ja Maaret Storgårds**

Vaikuttava Musiikkiarkisto

**Musiikkiarkiston vaikuttavuuden
kehittämishankkeen loppuraportti**

Juha Henriksson, Jouni Eerola ja Maaret Storgårds

Vaikuttava Musiikkiarkisto

**Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittämishankkeen
loppuraportti**

ISBN 978-952-7460-12-2

Musiikkiarkisto 2026

CC-BY 4.0

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Käytetyt menetelmät	3
MOI! Museums of Impact.....	4
MOI-malli Musiikkiarkistossa.....	5
Europeana Impact Playbook	6
Impact Playbook Musiikkiarkistossa	7
Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittäminen	8
Toimintaympäristö ja strategia.....	8
Organisaatio ja henkilöstön kyvykkyys	9
Aineistot ja asiakaspalvelu	10
Yhteistyö erilaisten yhteisöjen kanssa	11
Tutkijat ja opiskelijat	12
Musiikintekijät	13
Kansalaistoiminta ja -tiede	13
Oppilaitokset.....	14
Avoin tiede ja avoin kulttuuriperintö.....	15
Ekologinen kestävyys	15
Aineiston monimuotoisuus.....	16
Viestintä	17
Vaikuttavuuspolku: tutkijat luovuttajina.....	18
Vaikuttavuuspolku: musiikintekijät käyttäjinä	20
Tulevaisuuden kehittämiskohteita	22
Kokemuksia menetelmistä	22
Lopuksi.....	24

Johdanto

Musiikkiarkistossa toteutettiin vuosina 2024–2025 vaikuttavuuden kehittämishanke, jossa käytettiin kahta kansainvälistä menetelmää, jotka on kehitetty museoille ja muille kulttuuriperintöorganisaatioille:

- Moi! Museums of Impact¹
- Europeana Impact Playbook²

Hankkeen tavoitteena oli kehittää Musiikkiarkiston toimintoja ja vaikuttavuutta, mutta myös testata käytännössä, miten edellä mainitut menetelmät sopivat pienen yksityisarkiston vaikuttavuuden kehittämiseen. Projektin tärkeänä tavoitteena olikin alusta lähtien, että Musiikkiarkisto voi toimia edelläkävijänä ja antaa vertaistukea muille suomalaisille yksityisarkistotoimijoille, jos nämä haluavat kehittää vaikuttavuuttaan MOI- tai Impact Playbook -menetelmiä käyttäen.

Käytetyt menetelmät

MOI on Museoviraston johtamassa eurooppalaisessa hankkeessa kehitetty itsearviointimalli, jonka tarkoituksena on kannustaa museoita edistämään yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan ja auttaa tarkastelemaan, arvioimaan ja löytämään itselleen sopivia tavoitteita vaikuttavuuden kehittämiseksi³.

Impact Playbook on Europeanan Impact-yhteisön⁴ kehittämä nelivaiheinen menetelmä, joka auttaa suunnittelemaan, mittaamaan, kuvailemaan ja arvioimaan kulttuuriperintö-organisaatioiden vaikuttavuutta. Se perustuu professori Simon Tannerin kehittämän tasapainotetun arvon vaikutusmallin (Balanced Value Impact Model⁵) periaatteisiin.

Agnes Aljas ja Pirjo Hamari ovat todenneet, että MOI-menetelmä sijoittuu vaikuttavuusketjun alkuun⁶. Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittämishankkeessa menetelmiä sovellettiin tämän saman periaatteen mukaisesti: ensin tehtiin vaikuttavuuden kehittämistä MOI-menetelmään perustuen, ja tämän jälkeen valittiin kaksi MOI-prosessissa esiin noussutta sidosryhmää, tutkijat ja musiikintekijät, joiden vaikuttavuuspolkuja analysoitiin tarkemmin käyttäen Impact Playbookiin sisältyvää Change Pathwaytä⁷. Vaikuttavuuspolkujen kohteiksi

---

¹ <https://www.museumsofimpact.eu>

² <https://pro.europeana.eu/page/europeana-impact-playbook>

³ <https://www.museovirasto.fi/fi/ajankohtaista/moi-hanke-itsearviointimalli>

⁴ <https://pro.europeana.eu/page/europeana-impact-community>

⁵

https://kclpure.kcl.ac.uk/ws/portalfiles/portal/5675881/BalancedValueImpactModel_SimonTanner_October2012.pdf

⁶ <https://journal.fi/suomenmuseo/article/view/148632/104776>

⁷ <https://europeana.atlassian.net/wiki/spaces/CB/pages/2256830570/Step+2.+Build+your+Change+Pathway>

valittiin tutkijat luovuttajina ja musiikintekijät käyttäjinä, koska näihin liittyvissä toiminnoissa tunnistettiin kehittämistarpeita.

MOI! Museums of Impact

MOI-malli koostuu kahdeksasta moduulista, jotka on jaettu Mahdollistaja- ja Vaikuttavuus-moduuleihin⁸. Mahdollistaja-moduulit auttavat tarkastelemaan sisäisiä, organisaatiota tukevia ja sen vaikuttavuuden lisäämistä mahdollistavia asioita. Vaikuttavuus-moduulit puolestaan auttavat arvioimaan vaikuttavuuden kannalta tärkeiksi tunnistettuja toiminnan osa-alueita. Moduulit sisältävät yhteensä 151 vaikuttavuusväittämää, joita arvioidaan organisaation omasta näkökulmasta.

Mahdollistaja-moduulien työkirjat ovat:

- Vaikuttavuustavoitteet ja strategia
- Organisaatiokulttuuri ja osaaminen
- Resurssit ja palveluiden kehittäminen
- Digitaalinen yleisötyö

Vaikuttavuus-moduulien työkirjat ovat:

- Yhteiskunnallinen merkitys
- Yhteisöt ja yhteinen perintö
- Kestävät organisaatiot ja yhteiskunnat
- Oleellinen ja luotettava tieto

MOI-malli on joustava, ja sitä voivat käyttää erilaiset organisaatiot riippumatta niiden tyypistä tai koosta. Organisaatiot voivat käydä läpi joko yhden, useamman tai kaikki moduulit.

MOI-mallia voidaan käyttää kolmella tavalla. Klassisessa tavassa käytetään MOI-työkirjoja, joita on kahdeksan, yksi jokaisesta moduulista. Lisäksi voidaan käyttää kehittämistyökirjaa, johon kootaan arvioinnin lopuksi kehittämiseen liittyviä ajatuksia.

Visuaalisessa tavassa käytetään MOI-työkirjojen lisäksi MOI-arviointipohjaa. Mallin väittämien arvioinnin lisäksi voidaan pohtia niiden käsittelemän aihepiirin tärkeyttä omalle organisaatiolle, jolloin voidaan hahmottaa tärkeät kehittämiskohteet visuaalisesti.

Luovassa tavassa käytetään MOI-kortteja, joissa on mukana kaikki mallin 151 vaikuttavuusväittämää. Korteilla on tarkoitus herättää keskustelua vaikuttavuudesta, ja niitä voidaan käyttää esimerkiksi kahvitauoilla tai inspiroimassa vuosisuunnittelua.

---

⁸ <https://www.museovirasto.fi/fi/museoalan-kehittaminen/tyokalut-ja-verkostot/museoiden-arviointi-ja-vertaiskehittaminen/moi-itsearviointimalli>

VAIKUTTAVUUS-MODUULI:
Yhteisöt ja yhteinen perintö

YHTEISKUNTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Tiedämmekö, kenen kulttuuriperintöä vaalimme?

1. Olemme tunnustaneet yhteisöt, joiden kulttuuriperintöä vaalimme.

➡ 1 2 3 4 5

2. Roolimme ja tehtävämme yhteisöjen muistin ylläpitäjänä on selkeä ja harkittu.

➡ 1 2 3 4 5

3. Otamme yhteisöt aktiivisesti mukaan yhteisen kulttuuriperintömme vaalimiseen.

➡ 1 2 3 4 5

Keskustelumuistiinpanot:

MOI-itsearviointimalli
4 / 13
ne-mo.org/museumsofimpact

Kuva 1: Esimerkki MOI Vaikuttavuus-moduulista Yhteisöt ja yhteinen perintö.⁹

MOI-malli Musiikkiarkistossa

Musiikkiarkistossa päädyttiin käyttämään MOI-mallia klassisella tavalla eli vaikuttavuuden itsearviointia tehtiin kahdeksan työkirjan perusteella. Työkirjoja käsiteltiin yhteensä yhdeksässä 1–2 tunnin kollektiivisessa tapaamisessa, johon osallistuivat Musiikkiarkiston kaikki kolme työntekijää.

Tapaamisista neljä ensimmäistä järjestettiin keväällä 2024. Tämän jälkeen prosessissa oli puolen vuoden tauko Musiikkiarkiston muuton takia, ja tapaamisia jatkettiin jälleen alkuvuodesta 2025. Viimeinen tapaaminen oli huhtikuussa 2025.

Tapaamisissa keskusteltiin vapaasti työkirjojen väittämien pohjalta. Työkirjoihin perustuva työskentely osoittautui erittäin hyödylliseksi, sillä niissä esitetyt väittämät toimivat ajatusten herättelijöinä ja auttoivat tarkastelemaan Musiikkiarkiston toimintaa ja vaikuttavuutta hyvin monista eri näkökulmista.

⁹ <https://www.ne-mo.org/resources/moi-self-evaluation-tool/>

Työkirjoja ei käyty läpi numerojärjestyksessä eikä aivan kaikkia väittämiä käsitelty, jos katsottiin, ettei kyseinen aihe liity olennaisesti Musiikkiarkiston – tai yleisemmin arkistosektorin – toimintaan. Tapaamisissa esille nousseita asioita kirjattiin sekä tulostettuihin työkirjoihin että erillisiin muistioihin.

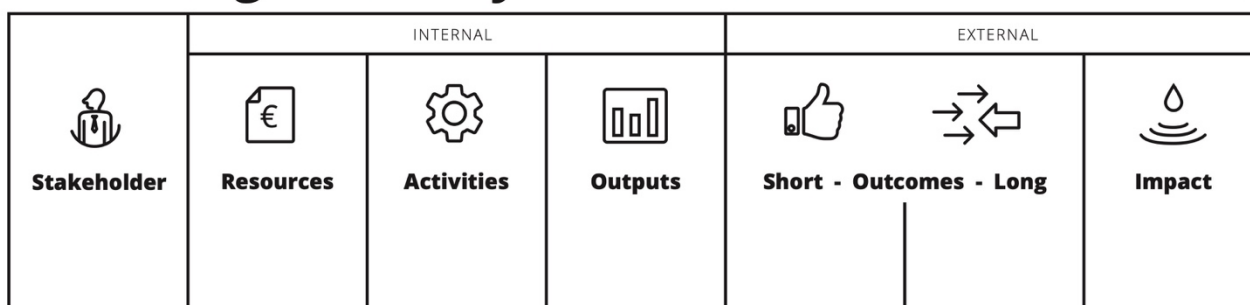
Viimeisen tapaamisen jälkeen muistioihin ja työkirjoihin kirjatut ajatukset ja huomiot koottiin yhteen ja ryhmiteltiin teemoittain. Vaikka ajatukset saattoivat aluksi tuntua hajanaisilta, niiden kokoaminen teemoittain yhtenäiseen dokumenttiin ei lopulta ollut kovinkaan työläs prosessi. Tämän jälkeen yhteenvetodokumenttia oli vielä mahdollista kommentoida, ja siihen saatiinkin monia tärkeitä tarkennuksia – ja muutamia kokonaan uusia ajatuksia vaikuttavuuden kehittämiseksi.

Europeana Impact Playbook

Europeana Impact Playbook korostaa, että vaikuttavuuden pohtiminen ja mittaaminen ei ole kertaluonteinen toimenpide. Impact Playbook on joustava, iteratiivinen ja jatkuva prosessi, josta on hyötyä pitkällä aikavälillä, kun vaikuttavuusajattelua juurrutetaan organisaation prosesseihin ja toimintakulttuuriin.

Prosessin sisältyä seuraavat vaiheet:

- Vaihe yksi (Impact Design) auttaa määrittelemään, miten organisaatio voi vaikuttaa sidosryhmiinsä, yleisöönsä ja koko yhteiskuntaan. Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyvä Change Pathway on työkalu, joka kuljettaa askel askeleelta toiminnoista kohti lyhyen ja pitkän aikavälin tuloksia sekä vaikuttavuutta.
- Vaihe kaksi (Impact Measuring) laajentaa Change Pathwaytä ja auttaa suunnittelemaan vaikuttavuutta tarkemmin. Sen avulla voidaan selvittää, mitä tietoja tarvitaan vaikuttavuuden arvioimiseen, miten ne kerätään ja miten niitä voidaan analysoida ja tulkita.
- Vaiheessa kolme (Impact Narration) rakennetaan tarinoita edellisessä vaiheessa kerättyjen tietojen pohjalta ja luodaan narratiivi, joka auttaa jakamaan, keskustelemaan ja oppimaan vaikutusten arvioinnin tuloksista.
- Neljäs vaihe (Evaluation) auttaa arvioimaan ja parantamaan vaikutusten arviointiprosessia sekä juurruttamaan vaikuttavuusarviointimenetelmän organisaation jatkuvan kehityksen tukemiseksi.

Kuva 2: Change Pathway, Europeana Impact Playbook. Europeana CC-BY-SA.

Impact Playbook Musiikkiarkistossa

Musiikkiarkistossa vaikuttavuusketjun alkua oli jo selvitetty MOI-menetelmän avulla, joten Impact Playbookin osalta siirryttiin suoraan menetelmän ensimmäisen vaiheen loppupuolelle eli toimintoja sekä niiden tuloksia ja vaikuttavuutta alettiin selvittää ja suunnitella vaikuttavuuspolun (Change Pathway) avulla. Vaikuttavuuspolkuun valittiin ydintoiminnan kannalta tärkeimmät toiminnot – aineistojen vastaanotto ja käyttö. Tämän jälkeen tarkastelun kohteeksi valittiin kaksi tärkeintä MOI-prosessin aikana noussutta sidosryhmää eli tutkijat ja musiikintekijät. Tutkimuksen palveleminen on tärkeää jo senkin takia, että Musiikkiarkiston toimintaa rahoitetaan tieteen edistämisen määrärahoista. Musiikintekijät tai heidän perikuntansa ovat puolestaan ryhmä, jolta saadaan merkittävin osa ainutkertaisista alkuperäisaineistoista. Musiikintekijöiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan myös proaktiivisesti edistää luovutettujen aineistojen kattavuutta ja monimuotoisuutta.

Keskustelujen aikana kuitenkin tunnistettiin, että suurimmat kehitystarpeet ovat toiminnoissa, jotka liittyvät tutkijoihin luovuttajina sekä musiikintekijöihin käyttäjinä, joten nämä kaksi näkökulmaa valittiin yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi. Tutkijoiden ja musiikintekijöiden vaikuttavuuspolkuja määriteltiin kolmessa parituntisessa istunnossa, joissa käytettiin apuna Canva-sovelluksella¹⁰ piirrettyjä kaavioita vaikuttavuuspolun havainnollistamiseen. Kaaviot pohjautuivat Change Pathwayn graafiseen malliin¹¹. Lisäksi keskustelussa esille nousseita ajatuksia kirjattiin ylös muistioihin. Tämän jälkeen Canva-kaavioiden ja muistioiden pohjalta laadittiin luonnokset vaikuttavuuspoluista Impact Playbookiin sisältyviin excel-mallipohjiin¹². Lopuksi excel-luonnoksia täsmennettiin

¹⁰ <https://www.canva.com>

¹¹ <https://europeana.atlassian.net/wiki/spaces/CB/pages/2256830570/Step+2.+Build+your+Change+Pathway>

¹²

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1NL58a8Houz_Meuz_pZ4WS_twW46ZMbB7scPLhIRvVhk/edit?gid=183173316#gid=183173316

kollektiivisen kirjoittamisen avulla eli koko henkilöstö osallistui luonnosten kommentoimiseen ja tarkentamiseen.

Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittäminen

Tässä luvussa kuvataan Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittämishankkeen tuloksia. Ensin esitellään MOI-prosessin aikana syntyneitä kehityskohteita teemoittain ryhmiteltynä. Sen jälkeen kuvataan tarkemmin kahden sidosryhmän – tutkijat luovuttajina ja musiikintekijät käyttäjinä – vaikuttavuuspolkuja.

Toimintaympäristö ja strategia

Musiikkiarkisto syntyi kansalaistoiminnan tuloksena vuonna 1990, jolloin perustettiin yleishyödyllinen Suomen Jazz-arkiston kannatusyhdistys, joka aloitti suomalaiseen jazzmusiikkiperinteeseen liittyvän arkistotoiminnan. Vuonna 1997 toiminta laajeni käsittämään myös muut populaarimusiikin lajit. Samassa yhteydessä kannatusyhdistyksen hallituksen kokoonpanoa laajennettiin siten, että siinä oli edustettuina toiminnan kannalta keskeisiä sidosryhmiä musiikin eri aloilta kuten muusikoita, musiikkialan järjestöjä, journalisteja sekä tutkijoita. Monipuolinen hallituksen kokoonpano tukee merkittäväällä tavalla yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa.

Musiikkiarkiston toiminnan tavoitteena on musiikkikulttuurin moninaisuuden arkistointi, jossa myös pienempien ja marginaaliin jäävien musiikkiyhteisöjen musiikkiperinteen tulisi olla edustettuina. Tähän päämäärään on vielä matkaa, joten se oli yksi keskeisistä vaikuttavuuden kehittämishankkeen tavoitteista.

Musiikkiarkiston toiminta on tasapainoilua kansalaistoiminnan ja yksityisen käytön sekä tieteen ja tutkimuksen välimaastossa. Musiikkiarkisto haluaa palvella kaikkia kansalaisia yhdenvertaisesti, mutta käytännössä eri käyttäjäryhmät ovat lainsäädännön kannalta eriarvoisia, sillä esimerkiksi tutkimukselle on säädetty tiettyjä erivapauksia.

Musiikkiarkisto saa rahoituksensa opetus- ja kulttuuriministeriön tiedeosastolta, mikä osaltaan ohjaa tieteen ja tutkimuksen asettamiseen etusijalle muihin käyttäjäryhmiin verrattuna. Siitä huolimatta Musiikkiarkiston tavoitteena on palvella kaikkia käyttäjäryhmiä mahdollisimman tasapuolisesti luovutus sopimukset ja lainsäädäntö huomioiden, jolloin edistetään tutkimuksen lisäksi myös sivistystä ja hyvinvointia.

Musiikkiarkiston toiminnan vahvuudet ja heikkoudet voidaan tiivistää seuraavasti:

Vahvuudet

- Toimintaan liittyvät sidosryhmät ovat varsin hyvin edustettuina yhdistyksen hallituksessa.
- Henkilöstö on korkeasti koulutettua ja sillä on pitkä kokemus kulttuuriperintöalalta.
- Henkilökunta on palvelualtista ja sillä on osaamista hyvin monelta eri alueelta.
- Uusiin asioihin suhtaudutaan kiinnostuneesti ja avoimin mielin, ja toimintaa ollaan valmiita kehittämään.
- Yhteistyö on erittäin laajaa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.
- Pienenä toimijana Musiikkiarkiston toiminta on joustavaa ja sujuvaa. Se on pystynyt reagoimaan nopeasti uusiin asioihin ja toimintaympäristön muutoksiin.

Heikkoudet

- Organisaation pieni koko on myös heikkous, sillä resurssit ovat rajalliset ja henkilöstön työnkuvat hyvin moninaiset. Pieni organisaatio on myös hauras esimerkiksi henkilövaihdoksia ajatellen. Samoin suurempien muutosten edistäminen, kuten uusien järjestelmien käyttöönotto ja aineistojen laajamittaisempi avaaminen, vie aikaa rajallisten henkilöresurssien takia.
- Toimintaa on usein jouduttu kehittämään hankerahoituksilla, mikä on haaste kehitettyjen palveluiden jatkuvuudelle.
- Oman rahoituksen osuus on pieni valtionapuun verrattuna, jolloin mahdollisten rahoitusleikkausten vaikutus toimintaan on erittäin suuri.
- Musiikkiarkiston tekninen infrastruktuuri perustuu ulkoisten palveluiden, kuten Yksä, Finna, Melinda ja Kulttuuriperintö-PAS, käyttöön, mikä asettaa reunaehdot toimintojen kehittämiselle, sillä teknisen toimintaympäristön muutokset riippuvat usein enemmän palveluntarjoajista kuin omasta toiminnasta.
- Yhdistyksen hallituksen ja henkilöstön kaikkia yhteyksiä ei ole toistaiseksi pystytty riittävästi hyödyntämään. Eri sidosryhmien kanssa pitäisi keskustella enemmän Musiikkiarkiston toiminnan kehittämisestä ja sen seurannasta.

Organisaatio ja henkilöstön kyvykkyys

Musiikkiarkiston organisaatorakenne tukee toiminnan vaikuttavuuden kehittämistä: se on pieni, joustavasti toimiva ja rento yhteisö, jonka jäsenillä on monipuolista kokemusta ja osaamista hyvin monelta kulttuuriperintöalan eri osa-alueelta. Kaikki työntekijät ovat myös pitäneet osaamisensa ajan tasalla. Henkilöstö on muutoshalukasta ja se seuraa aktiivisesti kulttuuriperintösektorin kehitystä.

Musiikkiarkiston toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi on tärkeää, että henkilökunta tunnistaa ja seuraa sidosryhmien toimintaympäristössä tapahtuvia muutostekijöitä, jotta voidaan ennakoida toimintaan ja asiakastarpeisiin liittyviä kehittämistarpeita ja

vaikuttamismahdollisuuksia. Esimerkiksi tutkijoihin ja asiantuntijoihin kohdistuva häirintä vaikuttaa tutkimustiedon julkaisemiseen, arkistointiin ja käyttöön, mikä puolestaan heijastuu arkistoidun, tutkitun tiedon yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen.

Musiikkiarkiston henkilöstö on monipuolisesti verkostoitunut sekä kansallisesti että kansainvälisesti, mikä avaa monenlaisia yhteistyömahdollisuuksia ja uusia näkökulmia sekä edistää merkittävästi sitä, että Musiikkiarkisto pysyy kulttuuriperintöalan kehityksen eturintamassa.

Nykyisen henkilöstön keski-ikä on 51 vuotta ja sukupuolijakauma kaksi miestä ja yksi nainen. Nykyisten työntekijöiden rekrytoinneissa 1990–2000-luvuilla ei ole kiinnitetty huomiota tasa-arvon ja moninaisuuden näkökulmiin, mutta tulevaisuudessa rekrytoinneissa nämä tulisi ottaa huomioon.

Koronavuosista lähtien henkilöstö on tehnyt töitä myös etänä, mikä on ollut joustava ja toimiva ratkaisu. Henkilökunnan sisäisiä kokouksia toimistolla tulisi kuitenkin olla nykyistä enemmän, sillä niissä voidaan yhdessä kehittää toimintaa ja innovoida sekä vaihtaa ajatuksia.

Aineistot ja asiakaspalvelu

Musiikkiarkisto huolehtii populaarimusiikin perinteeseen liittyvän historiallisen aineiston säilyttämisestä. Musiikkiarkiston aineistojen kulttuurihistoriallisen arvon määrittämiseen vaikuttaa niiden merkitys erilaisten henkilö- ja yhteisötoimijoiden sekä yhteiskunnan näkökulmista.

Musiikkiarkiston tulisi kuunnella ja osallistaa erilaisia käyttäjäryhmiä aikaisempaa enemmän, jotta aineistojen hankinta, säilyttäminen ja käyttöön tarjoaminen voidaan muotoilla käyttäjälähtöisesti. Käyttäjäpalautetta voidaan kerätä esimerkiksi asiakaskäyntien yhteydessä, kyselyillä tai sosiaalisen median kautta.

Tärkeitä selvitettäviä asioita ovat esimerkiksi:

- Mitkä ovat keskeiset asiakasryhmät?
- Millaista palvelua asiakkaat haluavat?
- Millaista aineistoa Musiikkiarkistoon halutaan luovuttaa?
- Millaisia aineistoja halutaan priorisoida avattaviksi?

Asiakaspalautteen perusteella voidaan tarkentaa Musiikkiarkiston asiakaspalveluun liittyviä käytänteitä ja sopimusmalleja sekä tehdä aikaisempaa tarkempaa riskien hallintaa aineistojen käyttöön liittyen. On kuitenkin tärkeää huomata, että aineiston metatietojen saatavuus vaikuttaa merkittävästi aineistotiedustelujen määrään, joten toimintaa ei voida ohjata pelkästään aineistotiedustelujen määrään perustuen, vaan tulisi myös julkaista ennakoivasti kuvailutietoja erilaisista aineistoista. Samoin uusista aineistoista tiedottaminen

on tärkeää, koska se auttaa asiakkaita löytämään myös sellaisia aineistoja, joita ei ole vielä ehditty kuvailla.

Tärkein asiakasryhmä ovat tutkijat, mutta sen lisäksi palvellaan myös muita käyttäjiä, mikä edistää sivistystä (esimerkiksi oman musiikkikulttuurin tuntemus sekä musiikkikoulutuksen edistäminen peruskouluista ja musiikkiopistoista yliopistoihin) ja hyvinvointia (esimerkiksi musiikkiharrastuksen ja sukututkimuksen tukeminen).

Yhteistyö erilaisten yhteisöjen kanssa

Suomen Jazz-arkiston aikakaudella (1990–1997) jazzmuusikot ja jazzharrastajat tavoitettiin hyvin, koska silloisella henkilökunnalla oli laajat verkostot, joita se osasi hyödyntää. Musiikkiarkiston kokoelmissa varhaisemmat jazzmusiikkiaineistot ovatkin kattavasti edustettuina. Verkostoituminen jazzin kentälle toimii edelleen varsin hyvin, mutta muiden populaarimusiikin genrejen sidosryhmien tavoittaminen ei ole ollut yhtä tehokasta. Osaltaan tähän on vaikuttanut myös toimintapolitiikan muutos: 1990-luvun alkuvuosina keskityttiin suhdetoimintaan ja saatiin sitä kautta aineistoja, kun taas myöhemmin resursseja on suunnattu ammattimaisen arkistotoimen kehittämiseen.

Musiikkiarkiston vaikuttavuuden kehittämisen kannalta on tärkeää selvittää, mitkä ovat sekä aineistojen hankinnan että niiden käytön kannalta keskeiset sidosryhmät. Esimerkiksi uusien aineistojen hankintaa voitaisiin tehostaa lisäämällä yhteistyötä musiikkiyhteisöjen kanssa. Lisäksi tulisi miettiä, miten kukin sidosryhmä parhaiten tavoitetaan ja miten sen kanssa keskustellaan – esimerkiksi miten kyseiselle yhteisölle kerrotaan arkistoinnista ja aineistojen käytöstä. Erityisen tärkeää olisi kuulla sellaisten yhteisöjen ääntä, joita ei toistaiseksi ole kunnolla tavoitettu.

Keskustelua erilaisten luovuttajaryhmien kanssa tulisi yleisesti ottaen lisätä ja heille pitäisi kertoa Musiikkiarkiston toimintaan liittyvistä prosesseista. Myös hallituksen jäsenten yhteyksiä erilaisiin luovuttajaryhmiin tulisi käyttää aikaisempaa laajemmin ja tehokkaammin Musiikkiarkiston toiminnan kehittämiseksi ja uusien aineistojen hankkimiseksi.

Luovuttajien näkemykset ovat arvokkaita esimerkiksi silloin, kun aineistoja jalostetaan datapaketeiksi. Millaista neuvontaa ja koulutusta voidaan tähän liittyen tarjota erilaisille luovuttajaryhmille? Tulisiko ohjeistusta tarjota koulutuksen tai kurssien muodossa? Millaisiin tapauksiin neuvontaa tarvitaan? Laaditaanko ohjeistusta esimerkiksi omien aineistojen digitointiin, aineiston järjestämiseen, arkistojen luovuttamiseen tai tutkijoiden haastattelusopimuksiin liittyen? Mitkä ovat kanavat, joissa neuvontaa tarjotaan? Neuvotaanko asiakkaita henkilökohtaisesti vai laaditaanko esimerkiksi YouTube-videoita, podcasteja tai blogitekstejä?

Seuraavassa käsitellään tarkemmin Musiikkiarkiston toiminnan kannalta keskeisiksi tunnistettuja sidosryhmiä.

Tutkijat ja opiskelijat

Musiikkiarkiston hallituksessa on useita tutkijoita, joiden kanssa tulisi käydä nykyistä enemmän keskustelua toiminnan kehittämisestä erityisesti tutkimuksen ja opiskelun näkökulmista. Millaisia toiveita tutkijoilla on toisaalta aineistojen käyttöön, toisaalta omien tutkimusaineistojen luovuttamiseen liittyen? Edellä mainittuihin keskusteluihin voidaan hallituksen jäsenten lisäksi pyytää myös muita tutkijoita.

Finnan kautta on mahdollista jakaa aineistopaketteja, mutta tällaista omaehtoista aineistojen tarjoamista esimerkiksi opiskelijoille ei ole toistaiseksi tehty. Muutenkin aineistojen tarjoamista tutkimukseen ja opiskeluun tulisi lisätä.

Yhteistyössä tutkijayhteisön kanssa tulisi esimerkiksi miettiä, miten tutkijoiden pääsyä aineistoihin voitaisiin edistää. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa kuvailutiedot sekä aineistojen avoimuus ja rakenteellisuus. Keskustelussa voidaan myös miettiä, pitäisikö tutkijoille järjestää koulutusta tai opastusta arkistoinnista. Ja olisiko mahdollista muodostaa yhteistyöhankkeita, joiden rahoituksesta osa on varattu aineistojen digitointiin?

Tutkimusaineistojen luovuttamisen näkökulmasta on tärkeää, että tutkijoita avustetaan aineistohallintasuunnitelmien ja luovutussopimusten laatimisessa. Lisäksi on tärkeää tarjota tietoa ja neuvontaa lainsäädäntöön kuten tietosuojaan ja tekijänoikeuteen liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyö yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä niiden tarjoamien palveluiden (esimerkiksi DMP Tuuli¹³) kanssa on keskeisessä asemassa.

Digitaalinen humanismi tarvitsee avoimia digitaalisia aineistoja. Niitä voidaan tuottaa muistitietokeräyksillä, joita onkin jo toteutettu yhteistyössä tutkijoiden kanssa, kuten esimerkiksi fanimuisto-, hiphop-, levyautomaattimuistojen keruut. Tutkijoiden kanssa yhteistyössä tehtävät keräykset ovat jatkossakin proaktiivinen tapa hankkia muistitietoa, jota voidaan julkaista taulukkomuodossa esimerkiksi avoindata.fi-palvelussa¹⁴.

Tutkimuksen ja tutkimusaineistojen arkistoinnin kannalta on merkittävää, että Musiikkiarkiston digitaaliselle aineistohallinnalle on vuonna 2023 myönnetty CoreTrustSeal-sertifikaatti¹⁵. Yhtenä lähiaikojen kehittämiskohteena on nykyisen sertifikaatin¹⁶ uudistaminen vuoden 2026 aikana.

Tutkijoiden turvallisuuden takaaminen on nykymaailmassa ensiarvoisen tärkeää. Esimerkiksi erityisiin henkilötietoryhmiin liittyvien tietojen (ns. arkaluonteiset tiedot) arkistoinnissa ja käyttöön tarjoamisessa noudatetaan KAM-juridiikkaryhmän suosituksia¹⁷ sekä TENK:n ohjeistuksia¹⁸. Osaltaan tutkijoiden turvallisuuden takaa edellä mainittu CoreTrustSeal-

---

¹³ <https://dmptuuli.fi/help>

¹⁴ <https://www.avoindata.fi/data/fi/organization/musiikkiarkisto>

¹⁵ <https://www.coretrustseal.org>

¹⁶ https://www.musiikkiarkisto.fi/inc/tiedostot/CTS_Music-Archive-Finland.pdf

¹⁷ <https://musiikkiarkisto.fi/kam/tarkoitus-ja-tehtavat/kannanotot/>

¹⁸ <https://www.tenk.fi/fi>

sertifikaatti, joka osoittaa, että Musiikkiarkiston digitaalisten aineistojen hallinta on luotettavaa ja hyvin määriteltyä aineistojen koko elinkaaren ajan.

Musiikintekijät

Yhteistyö musiikin tekijöiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta tekijöiden tuottama musiikkiperintö saadaan laajasti talteen. Keskeinen yhteistyökumppani on Suomen musiikintekijät¹⁹, jonka kanssa onkin jo toteutettu yhdistyksen jäsenille tarkoitettu webinaari. Osaamisen kehittämisen kautta musiikintekijät pystyvät säilyttämään, järjestämään ja digitoimaan omia aineistojaan tulevan arkistoinnin kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Yhteistyön tuloksena on myös tehty kolme Musiikkiarkiston toimintaa esittelevää YouTube-videota²⁰.

Jatkossa voitaisiin yhteistyössä musiikintekijöiden kanssa laatia mallisuunnitelmia ja -prosesseja aineistojen luovuttamisesta sekä tehdä niihin liittyvää ohjeistusta. Samoin voitaisiin laatia mallitestamentteja, joiden avulla tekijä voisi varmistaa, että hänen aineistonsa tullaan luovuttamaan Musiikkiarkistoon hänen kuolemansa jälkeen.

Yhteistyötä erilaisten musiikin tekijäyhteisöjen kanssa tulee jatkaa ja tiivistää. Tärkeässä roolissa ovat sidosryhmäkeskustelut. Esimerkiksi nykyhetken popmusiikin tekijöiden kanssa tulisi käydä keskusteluja siitä, millaisilla työkaluilla ja prosesseilla sävelmiä nykyisin tehdään ja miten ne saadaan arkistoitua. Syntyjään digitaalisten musiikkiaineistojen arkistointia tulisi muutenkin miettiä ja suunnitella yhdessä tekijöiden kanssa.

Yhtenä kehittämiskohteena on myös arkistoaineistojen nykyistä laajempi käyttö luovan toiminnan lähteenä – tekijänoikeuksien sallimissa rajoissa. Tässä yhtenä esikuvana voisi toimia Alankomaiden Sound & Visionin RE:VIVE-hanke²¹.

Kansalaistoiminta ja -tiede

Musiikkiarkiston toiminnassa tulisi huomioida aikaisempaa paremmin kansalaistoiminnan eri muodot kuten harrastelijatutkijat ja musiikin historian harrastajat. Sidosryhmäkeskusteluja voidaan käydä esimerkiksi iskelmän ja äänilevyjen harrastajien sekä erilaisten osakulttuurien tutkijoiden kanssa. Yhteistyötä onkin jo ollut varsinkin Suomen Äänitearkiston ja Viihdemusiikin Ystävien Seuran kanssa, mutta sitä tulisi laajentaa ja tiivistää.

Kansalaistoiminnalle voidaan asettaa useita tavoitteita, kuten uusien aineistokokonaisuuksien hankinta ja nykyisten aineistojen tietojen täydentäminen sekä

---

¹⁹ <https://musiikintekijat.fi>

²⁰ <https://youtu.be/9U3tFOX2euw?si=uLwVD2R8hA57QIle>

²¹ <https://www.beeldengeluid.nl/en/knowledge/projects/revive>

kansalaiskeruut ja kansalaistiede. Intohimoisilla musiikin harrastajilla voi olla hallussaan paljon arvokasta materiaalia ja tietoa. Harrastajien osallistamista voidaan laajentaa myös esimerkiksi äänitteiden ja valokuvien tunnistamisessa. Sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää muun muassa valokuvien tunnistamisessa. Erilaisten osallistavien alustojen käyttöä tulisi harkita ja vertailla, kuten Wikimedia Commons, SoundCloud, Mastodon ja ajapaikk.ee.

Kansalaisten osallistumisella tieteen tekemiseen voidaan edistää musiikkiperinnön ymmärrystä, merkitystä ja tutkimusta yhteiskunnassa. Musiikin harrastajissa on paljon ns. kansalaistutkijoita, jotka tutkivat ja keräävät tietoa musiikista omien intressiensä pohjalta, mutta he tarvitsevat tukea muun muassa aineistohallinnassa, sopimuksissa, digitoinnissa, lakiasioissa ja arkistoinnissa. Tavoitteena on kartoittaa tapoja palvella entistä paremmin kansalaistutkimuksen tarpeita.

Kansalaistoiminnan edistämiseksi voidaan hakea rahoitusta aineistopakettien tarjoamiseksi Finnaan. Hankkeeseen tulisi ottaa mukaan kansalaistutkija, jotta varmistetaan aineistopakettien soveltuvuus kansalaistieteen näkökulmasta. Myös Europeanaan on mahdollista muodostaa gallerioita. Aineistoista voidaan tehdä myös aikaisempaa enemmän nostoja sosiaalisessa mediassa, kuten Musiikkiarkiston Facebookissa ja YouTube-kanavalla. Lisäksi tulisi selvittää, voidaanko yksityisarkistoinnista tuottaa oppimateriaalia valtionhallinnon eOppiva-palveluun²². Helsingin historiaan liittyvistä keikkapaikoista, muusikoista ja musiikkitapahtumista on mahdollista kirjoittaa artikkeleita Historia Helsinki -sivustolle²³.

Oppilaitokset

Yhteistyö peruskoulujen, lukioiden ja musiikkioppilaitosten kanssa edistää Musiikkiarkiston sivistyksellistä vaikuttavuutta. Musiikkiarkisto on jo nyt mukana kouluille suunnatussa Tutkija tavattavissa -palvelussa, ja vierailuluento toimintaa kouluihin olisi hyvä laajentaa. Vaikuttavuutta oppilaitosten suuntaan voidaan myös kehittää esimerkiksi tarjoamalla aineistopaketteja Finnan ja European kautta. Materiaalipaketteja voidaan lisäksi koota opettajia varten Kulttuuriperintökasvatuksen seuran sivuille.

Musiikkioppilaitosten näkökulmasta on tärkeää lisätä tietoisuutta Musiikkiarkiston kokoelmista, jotka antavat runsaasti mahdollisuuksia monenlaiseen opetus- ja konserttitoimintaan – tekijänoikeuksien asettamien rajojen puitteissa.

---

²² <https://www.eoppiva.fi>

²³ <https://historia.hel.fi/fi>

Avoin tiede ja avoin kulttuuriperintö

Musiikkiarkisto haluaa olla mukana edistämässä tieteen ja kulttuuriperinnön avoimuutta, koska se vahvistaa yhdenvertaista tieteellistä, sivistyksellistä ja taiteellista yhteiskuntaa. Musiikkiarkisto haluaa tarjota aineistoihinsa niin laajan pääsyn, kuin se on lainsäädännön puolesta mahdollista, ilman että aineistoille asetetaan Musiikkiarkiston toimesta mitään ylimääräisiä rajoituksia.

Musiikkiarkisto on perustajajäsenenä mukana kansainvälisessä Open Heritage -koalitiossa²⁴, jonka tavoitteena on edistää avointa kulttuuriperintöä. Myös yhteistyö Finnan sekä Europeanan, kulttuuriperinnön data-avaruuden ja muiden keskeisten eurooppalaisten aloitteiden kanssa edistävät helpompaa pääsyä Musiikkiarkistossa tallessa olevaan kulttuuriperintöön. Aineistojen avaamista kuitenkin hidastaa käyttöoikeuksien selvittäminen, joka on usein työlästä.

Avoimen tieteen edistäminen on Musiikkiarkiston toiminnan keskeisiä tavoitteita, jonka eteen on tehty töitä jo pitkään. Tästä toiminnasta on myös saatu tunnustusta, sillä Musiikkiarkistolle myönnettiin Avoimen tieteen ja tutkimuksen ”Avoimuuden edistäjä” -palkinto²⁵ vuonna 2024.

Avoimen tieteen edistämiseen liittyy olennaisesti Musiikkiarkiston Open Access -julkaisutoiminta²⁶. Musiikkiarkiston hallitus linjasi vuonna 2017, että painetuista julkaisuista luovutaan ja että julkaisutoiminnassa keskitytään avoimiin sähköisiin julkaisuihin.

Musiikkiarkisto tekee jatkossa tiiviimpää yhteistyötä avoimen tieteen yhteisön kanssa ollakseen ajan tasalla tieteessä tapahtuvista ilmiöistä, käytänteistä ja periaatteista. Tuleva kehityskohde on myös uusien tekijänoikeussäädösten antamien mahdollisuuksien selvittäminen Musiikkiarkiston näkökulmasta. Miten kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevat säädökset ovat sovellettavissa Musiikkiarkiston aineistojen osalta? Ja mitä tiedonlouhintaan liittyvä sääntely tarkoittaa Musiikkiarkiston kannalta?

Ekologinen kestävyys

Musiikkiarkisto on sitoutunut Agenda2030²⁷ sekä Suomen kestävän kehityksen strategian²⁸ tavoitteisiin ja haluaa toimia kestävyys suhteen edelläkävijänä muille kulttuuriperintö-organisaatioille. Merkittävässä roolissa on kansainvälinen yhteistyö Time Machinen ja Europeanan kanssa, sillä molemmat organisaatiot edistävät aktiivisesti Euroopan vihreää muutosta. Juha Henriksson on European Climate Action -yhteisön²⁹ ohjausryhmän jäsen.

---

²⁴ <https://creativecommons.org/about/arts-culture/advocacy/>

²⁵ <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/kansalliset-avoimen-tieteen-palkinnot-pitkajanteisesta-edistamisesta-ja>

²⁶ <https://www.musiikkiarkisto.fi/oa/>

²⁷ <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

²⁸ <https://kestavakehitys.fi/suomen-kestavan-kehityksen-strategia>

²⁹ <https://pro.europeana.eu/page/climate-action-community>

Musiikkiarkiston toiminnan hiilijalanjälkeä tulisi entisestään pienentää, mikä vaatii henkilöstön ekologisen tietämyksen kasvattamista ja oman työn ympäristövastuullisuuden tiedostamista. Yksinkertaisia toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseen ovat esimerkiksi tarpeettomien valojen ja laitteiden sammuttaminen sekä kaiken poistettavan kierrätys. Matkustamisessa tulisi välttää tarpeettomia lentoja. Tulevissa hankinnoissa tulisi tuotteiden hinnan lisäksi huomioida myös ekologinen näkökulma. Hankinnoissa tulisi suosia entiseen tapaan käytettyjä tai asiakaspalautettuja laitteita ja kalusteita.

Kehittämiskohteina voidaan lisäksi mainita Musiikkiarkistossa olevien epäkuntoisten AV-laitteiden korjaaminen käyttökuntoon sekä kierrätettyjen pakkausmateriaalien käyttäminen tapauksissa, joissa se on mahdollista. Jatkossa tulisi myös kiinnittää enemmän huomiota yhteistyökumppaneiden taustoihin, jotta tehdään yhteistyötä ainoastaan eettisesti toimivien organisaatioiden ja yritysten kanssa.

Aineiston monimuotoisuus

Musiikkiarkisto haluaa tukea omalla toiminnallaan tasa-arvoa, monimuotoisuutta ja ihmisoikeuksia. Avoimuus sekä erilaisten musiikkityylien ja toimijoiden moninaisuus on tärkeää.

Musiikkiarkiston toiminta alkoi Jazz-arkistona ja keskeisinä hankinnan kanavina olivat silloisen arkistonjohtajan Jukka Haaviston henkilökohtaiset verkostot, minkä seurauksena vanhemmat aineistot painottuvat jazziin ja valkoisiin miesmuusikoihin. Toiminnan laajentumisen myötä arkistoon on saatu monimuotoisempaa aineistoa, mutta siitä huolimatta naismuusikot ja -säveltäjät ovat edelleen aineistossa aliedustettuina, ja tyyllisesti aineistot painottuvat jazziin ja populaarimusiikin valtavirtaan.

Jatkossa tulisi kiinnittää enemmän huomiota aineiston monimuotoisuuden lisäämiseen esimerkiksi proaktiivisen hankinnan kuten muistitietohankkeiden kautta. Sitä ennen tulee arvioida tarkemmin, mitä aineistoja kokonaisuudesta erityisesti puuttuu, ja priorisoida niiden hankintajärjestys, jotta rajallisia resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla.

Keskeisessä roolissa on erilaisten yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö. Monimuotoisuutta voidaan edistää esimerkiksi yhteistyöllä maahanmuuttajayhteisöjen, seksuaalisten vähemmistöjen sekä hengellistä musiikkia harrastavien ryhmien kanssa. Yhteisöjen ääntä tulee kuulla hankintaan ja seulontaan liittyviä päätöksiä tehtäessä.

Vähemmistöjen kanssa työskennellessä tulee ottaa huomioon eettiset näkökulmat sekä miettiä esimerkiksi Traditional Knowledge Labels³⁰ käyttöönottoa soveltuvien osien. Monimuotoisuutta voidaan osaltaan edistää myös yhteistyöllä esimerkiksi Maailman musiikin

---

³⁰ <https://localcontexts.org/labels/traditional-knowledge-labels/>

keskuksen, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Svenska litteratursällskapet i Finlandin, Kansan Arkiston, Europeanan sekä Open Heritage -koalition kanssa.

Musiikkiarkistojen aineistot ovat myös formaattien osalta todella monimuotoisia, minkä takia tarvitaan paljon erilaisia laitteita ja monipuolista osaamista. Henkilöstöllä on pitkä kokemus erilaisien formaattien digitoinnista ja pitkäaikaisesta säilyttämisestä, mutta on tärkeää seurata aktiivisesti alan nopeaa teknistä kehitystä. Keskeisessä roolissa on yhteistyö Kulttuuriperintö-PAS-palvelun kanssa.

Viestintä

Musiikkiarkisto viestii toiminnastaan erityisesti sosiaalisen median välityksellä. Tällä hetkellä ovat käytössä Facebook ja LinkedIn. Lisäksi lähetetään sähköpostitiedotteita sekä jäsenkirje vähintään kaksi kertaa vuodessa. Keskeisimmistä tapahtumista laaditaan lehdistötiedote.

Musiikkiarkiston toiminnan näkyvyyden kannalta varsinkin Finnassa olevat aineistot ovat keskeisessä roolissa. Samoin aktiivinen Open Access -toiminta on edistänyt toiminnan tunnettavuutta.

Viestinnän osalta tulisi miettiä aikaisempaa enemmän, mitkä ovat keskeiset kohderyhmät, jotka halutaan tavoittaa, ja miten ja missä kanavissa niille viestitään. Esimerkiksi päättäjille tulee viestiä eri tavalla kuin käyttäjille tai luovuttajille.

Viestintää tulisi myös tehdä nykyistä tiuhemmin. Varsinkin uusista luovutuksista voitaisiin tiedottaa matalammalla kynnyksellä kuin tähän mennessä. Samoin tiettyjä ajankohtaisia ilmiöitä ja merkkipäiviä voitaisiin käyttää nykyistä paremmin hyväksi tiedottamisesta.

Kaikessa viestinnässä olisi tärkeää, että aihetta käsitellään riittävän ymmärrettävästi ja yksinkertaisesti. Esimerkiksi tietoa hankintapoliittisista periaatteista voidaan havainnollistaa käytännön esimerkeillä tai videoilla. Onnistumisten lisäksi voidaan jakaa tietoa myös mahdollisista epäonnistumisista ja siitä, miten niiden perusteella on kehitetty toimintaa.

Keskusteluissa nousi esiin seuraavia viestintään liittyviä kehitysideoita:

- Musiikkiarkiston perustoimintaan liittyvä ohjeistus tulisi saattaa ajan tasalle ja täydentää. Ohjeistusta voidaan antaa myös videoiden välityksellä.
- Arkistoammattilaisen työhön liittyviä asioita tulisi avata suurelle yleisölle esimerkiksi käytännön esimerkkien kautta.
- Yhteyksiä Musiikkiarkiston lähipiiriin kuuluviin toimittajiin tulisi käyttää aikaisempaa paremmin hyväksi.
- Musiikin arkistointiin tai yleisemmin kulttuuriperintöön liittyvää yleisempää keskustelua voidaan käydä esimerkiksi sosiaalisen median välityksellä tai erillisessä blogissa, mutta varsinkin jälkimmäinen vaatii säännöllisyyttä.

- Konserttien ja muiden tapahtumien yhteydessä voidaan levittää tietoa Musiikkiarkistosta esimerkiksi näyttelyiden tai esitteiden välityksellä
- Arkistoaineistoista voidaan tehdä nostoja podcastien avulla.
- Uutena toimintona tulisi harkita mielipidekirjoituksia sekä artikkeleita populaarimusiikista. Teemoja voivat olla esimerkiksi musiikkiaineistojen arkistoinnin ja digitoinnin erityispiirteet sekä tulevaisuuden työkalut arkistoinnissa. Aihetta voidaan lähestyä myös tietyn aineiston näkökulmasta – pienikin aineisto voi elävöittää tarinaa paljon.

Vaikuttavuuspolku: tutkijat luovuttajina

Musiikkiarkistossa on jo pitempään tunnistettu tarve kehittää parempia palveluita tutkijoille, jotka tiedustelevat apua tiedonhallinnan, sopimusten ja arkistoinnin osalta. Nyt heitä on palveltu tapauskohtaisesti, mutta vakiopalveluiden kehittäminen tutkijoiden tarpeiden mukaisesti vapauttaisi resursseja muuhun toimintaan ja siten auttaisi esimerkiksi keskittymään ainutkertaisiin tilanteisiin.

Vaikuttavuuden kehittämishankkeessa yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi valittiinkin tutkijat luovuttamisen näkökulmasta, koska siinä nähtiin monia mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Tutkijoiden aineiston luovuttamiseen liittyviä toimintoja, lyhyen ja pitkän aikavälin tuloksia sekä vaikuttavuutta suunniteltiin tarkemmin Impact Playbookiin sisältyvän taulukkomuotoisen vaikuttavuuspolun avulla.

Tutkijoiden aineistojen luovuttamista tukevat päätoiminnot ovat tiedotus, hankinta, sopimusneuvottelut ja luovuttaminen sekä muu yhteistyö. Nämä purettiin vaikuttavuuspolussa alitoimintoihin, joille määriteltiin sen jälkeen tiettyjä määrällisiä indikaattoreita, lyhyen ja pitkän aikavälin tuloksia sekä laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tutkijat luovuttajina -vaikuttavuuspolku on kuvattu taulukkomuodossa kuvassa 3.

Delivered by Musiikkiarkisto			Outcomes experienced by stakeholders		The bigger picture
Activities	Sub-activities	Outputs	Short-term outcomes	Long-term outcomes	Impact
Tiedotus	KoulutustilaisuuDET luovuttamisesta	Tilaisuuksien määrä	Mitä, miten ja miksi luovutetaan	Yhtäjaksoisesti arkistoitu musiikkitutkimuksen aineisto	Tutkimuksen luotettavuus, tiedon turvaaminen, sivistys, tieteiden avoimuus
	Tutustumiskäynnit arkistossa	Käynnit, hiomäärä	Tutkijat tuntevat arkiston käytänteet	Ymmärrys musiikin arkistoinnin merkityksestä	Tutkimuksen luotettavuus, tiedon turvaaminen, sivistys, tieteiden avoimuus
	Ohjeet MusAn verkkosivuilla	Verkkosivukäynnit	Tutkija saa yleistietoa luovutusprosessista.	Tukee työtä paikasta ja ajasta riippumatta	Lisää läpinäkyvyyttä, tasa-vertaisuutta ja luottamusta
Hankinta	Hankintapolittinen työnjako	VastaanottopääTös	Tutkija tietää mitä ja mihin arkistoida	Aineistot arkistoitui oikeaan paikkaan	Resurssien optimointi
	Hallituksen verkostot	Kontaktien määrä	Matalampi kynnyks ottaa yhteyttä	Tutkija luovuttaa aineistojaan ja ymmärtää arkistoinnin merkityksen	Kartuttaa aineistoja ja käyttöä, tukee tutkijan työtä ja luottamusta
Sopimusneuvottelut	Neuvottelut luovutus- ja käyttöSopimuksista	Sopimukset ja käyttöoikeudet	Ymmärrys sopimuksista sekä arkistointi- ja asiakaskäytänteistä	Luo oikeusvarmuutta ja -turvaa kaikille osapuolille.	Oikein käytetyt ja viitatut aineistot
	Sopimusmallit	Julkaistut sopimusmallit	Sopimukset ovat saatavilla avoimesti ja niihin voi perehtyä rauhassa	Luo oikeusvarmuutta ja -turvaa kaikille osapuolille.	Avoimuus luo luottamusta arkistotoimintaan
	Neuvonta kolmannen osapuolen sopimuksissa	Neuvontatapahtumat	Tutkija osaa kertoa kolmannelle osapuolelle arkistoinnista ja oikeuksista.	Taataan jokaisen osapuolen oikeusturva aineiston jatkokäytössä	Oikein käytetyt ja viitatut aineistot
Luovuttaminen	Luovutusohjeistus verkkosivuilla	Ohjeistuksen määrä ja kattavuus	Tutkija saa yleistietoa luovutusprosessista	Tukee tutkijan työtä tiedonhallinnasta arkistointiin ja jatkokäyttöön.	Tukee tutkijan työtä ja tulevaa tutkimusta
	Neuvonta (luovutus)	Yhteydenottojen määrä	Tutkija saa tarkentavaa tietoa luovutuksesta ja sopimuksista	Varmuus oman aineiston arkistoinnista ja sopimuksista	Arkistointi tukee tutkijan ammatillista identiteettiä.
	Vastaanottaminen	Luovutustapahtumat	Luovutetaan oikeassa muodossa, järjestyksessä ja vain arkistoitava aineisto. Provenienssi säilyy.	Valmiit arkistopaketit, tutkijalla päätösvaltaa mitä arkistoi	Samoilla resursseilla enemmän ja paremmin jatkokäytettävissä olevaa aineistoa
Yhteistyö	Muistitietokeruut	Muistitietoa-aineistot	Tutkijat saavat aineistoja tutkimukseensa ja tukea	Yhtäjaksoisia muistitietokeruita ajankohtaisista tutkittavista ilmiöistä.	Musiikkiperinteen moninaisuus kasvaa yhteistyön johdosta

Kuva 3: Vaikuttavuuspolku tutkijat luovuttajina

Vaikuttavuuspolku: musiikintekijät käyttäjinä

Musiikkiarkistojen aineistojen käyttäjien osalta palveluprosessit ovat varsin hyvin määriteltyjä ja vakioituja, mutta erilaisia käyttäjäsegmenttejä ei ole aiemmin tarkemmin profiloitu eikä eri asiakasroolien tarkempia tarvevaatimuksia ole kuvattu. Olisikin tärkeää selvittää, miten eri sidosryhmien tarpeet vaikuttavat käyttöön liittyvien palveluiden kehittämiseen.

Musiikintekijät ja heidän perikuntansa ovat Musiikkiarkiston keskeisin aineistoja luovuttava ryhmä. Musiikintekijät kuitenkin myös käyttävät arkistoaineistoja luovaan toimintaansa. Musiikintekijöiden aineistojen käyttöä tukevissa toiminnoissa tunnistettiin kehittämistarpeita, joten ne valittiin tarkemman vaikuttavuuspolun kohteeksi. Samalla saadaan arvokasta kokemusta tulevaisuutta ajatellen siitä, miten eri käyttäjäsegmenttien tarpeiden huomioon ottaminen vaikuttaa palveluprosessien tarkempaan määrittelyyn.

Musiikintekijöiden aineistojen käyttöä tukevat päätoiminnot ovat tiedotus ja viestintä, hankinta, saatavuus sekä käyttö. Tutkijoiden vaikuttavuuspolun tapaan nämä toiminnot purettiin alitoimintoihin, joille määriteltiin sen jälkeen määrällisiä indikaattoreita, lyhyen ja pitkän aikavälin tuloksia sekä vaikutuksia. Musiikintekijät käyttäjinä -vaikuttavuuspolku on kuvattu taulukkomuodossa kuvassa 4.

Delivered by Musiikkiarkisto			Outcomes experienced by stakeholders		The bigger picture
Activities	Sub-activities	Outputs	Short-term outcomes	Long-term outcomes	Impact
Tiedotus ja viestintä	Tiedotus (esim. uudet aineistot)	Tiedotustapahtumat	Musiikintekijöiden yleistietämys arkistosta kasvaa	Aineistoja käytetään luovaan toimintaan, elämäkertaan, tietotarkistuksiin	Musiikkiperinteen täydentäminen, monimuotoisuus
	Keskustelut musiikintekijöiden kanssa	Keskusteluja vuodessa / osallistajat	Tunnetaan arkisto ja aineistot, luottamus kasvaa	Tietämys musiikkiperinteestä ja arkistoinnin merkityksestä kasvaa	Toiminnan läpinäkyvyys ja palvelun toimivuus lisäävät luottamusta ja käyttöä
	Tutustumiskäynnit arkistossa	Käynnit, hiomäärä	Tuntemus toiminnasta ja aineistoista, "lumo" vanhoista aineistoista	Laajempi ymmärrys musiikin arkistoinnin merkityksestä	Toiminnan läpinäkyvyys ja palvelun toimivuus lisäävät luottamusta ja käyttöä
	MusAn verkkosivut	Verkkosivukäynnit	Tietoa aineistojen varaamisesta, käytöstä yms.	Tuntemus arkistokäytänteistä kasvaa	Toiminnan läpinäkyvyys ja palvelun toimivuus lisäävät luottamusta ja käyttöä
Hankinta	Tarvepohjainen hankinta	Aineiston määrä, hankintapolitiikan tarkentaminen	Hankintaa tarvittavia aineistoja musiikintekijälle	Kokoomat täydentävät sidosryhmän asiantuntemuksen avulla	Osallisuus ja vaikuttaminen oman musiikkiperinteen arkistointiin.
Saatavuus	On-demand digitointi	Tiedustelut, aineiston määrä, työtunnit	Musiikintekijä saa tarvitsemansa aineistot käyttöön	Aineistot laajasti käytössä	Positiivinen palvelukokemus
	Avoimet aineistot tietovarannon	Julkaistujen ja ladattujen aineistojen määrät	Aineistoja käytetään, helppo saatavuus ja saavutettavuus,	Uudet tuotteet, palvelut	Kulttuurin, hyvinvoinnin ja talouden edistäminen
	Hackathonit jne.	Sessiot, osallistajat	Luovia aineistojen käyttötapoja, uusia teoksia	Uusia teoksia voidaan käyttää uusissa yhteyksissä	Kulttuuriperintö kytkeytyy nykypäivän musiikintekemiseen
	Hakuohjeet	Julkaistut ohjeet	Mistä ja miten aineistoja haetaan ja tilataan käyttöön	Tekijät osaavat itse hakea tietoja, tarkentavat kysymykset arkistolta	Tietous kulttuuriperinnettä ja palveluista
Käyttö	Käytön neuvonta	Neuvontatapahtumat	Tunnetaan käyttöehdot	Toimitaan sääntelyn mukaisesti	Tiedon vastuullinen käyttö
	Aineiston käytön julkaistut ohjeet	Julkaistut ohjeet	Tunnetaan käyttöehdot	Toimitaan sääntelyn mukaisesti	Tiedon vastuullinen käyttö
	Lupaselvitykset ja -sopimukset	Käyttöluupien määrä	Oikeusvarmuus käyttää aineistoja vastuullisesti	Tietoa jaetaan ja käytetään vastuullisesti	Lisää luottamusta organisaatioon

Kuva 4: Vaikuttavuuspolku musiikintekijät käyttäjinä

Tulevaisuuden kehittämiskohteita

MOI-keskustelussa nousi esiin muutamia ajatuksia tulevaisuuden kehittämistoiminnalle, jotka edellyttävät merkittävää projektirahoitusta sekä yhteistyötä – joko kansallisesti tai mielellään eurooppalaisella tasolla.

- Peliteknologian hyödyntäminen:
  - Yksinkertainen koululaisille suunnattu arkistollinen peli musiikin historiasta.
  - Olemassa olevien pelimaailmojen hyödyntäminen.
  - Arkistoaineistojen viihdekäyttö peliteknologian avulla.
- Laajennettu todellisuus:
  - Hologrammi-konsertit yhteistyössä levy-yhtiöiden kanssa menneiden vuosien artistien materiaalien pohjalta.
  - Populaarimusiikkiin liittyvien paikkojen mallinnus virtuaalitodellisuuden avulla.
  - Suomalaisen populaarimusiikin historian tarinallinen polku.

Kokemuksia menetelmistä

MOI-työkirjoihin perustava työskentely osoittautui erittäin hedelmälliseksi työskentelytavaksi. Työkirjoihin sisältyvät 151 vaikuttavuusväittämää tarkastelevat kulttuuriperintöorganisaation toimintaa ja vaikuttavuutta monipuolisesti eri näkökulmista. Vaikka väittämät on alun perin suunnattu museoille, suurin osa niistä soveltui hyvin myös pienen arkistotoimijan vaikuttavuuden kehittämiseen. Lisäksi monet väitteistä antoivat mahdollisuuden tarkastella Musiikkiarkiston toimintoja ja vaikuttavuutta eri näkökulmista uudella, ajatuksia inspiroivalla tavalla. Työkirjoja ei käyty läpi numerojärjestyksessä eikä aivan kaikkia väittämiä käsitelty, mikäli ne eivät olleet relevantteja pienen yksityisarkistotoimijan näkökulmasta. Näitä väittämiä oli kuitenkin vain muutamia.

Taulukkomuotoinen Change Pathway eli vaikuttavuuspolku auttoi tarkentamaan sidosryhmiin liittyviä toimintoja yksityiskohtaisemmalle tasolle. Haasteena oli kuitenkin prosessin alussa saavuttaa yhteisymmärrys siitä, mitä haetaan – keskustellaanko samoista asioista? Kuvataanko vaikuttavuuspolussa nykyisiä toimintoja ja niiden vaikuttavuutta vai suunnitellaanko tavoitetilaa? Keskustelujen kautta päädyttiin siihen, että näitä molempia näkökulmia yritettiin tarkastella samoissa kaaviossa eli samaan aikaan kehitettiin sekä nykyisten toimintojen vaikuttavuutta että ideoitiin tulevaisuuden toimintoja. Musiikkiarkistolla ei toistaiseksi ole ollut käyttäjäkyselyitä. Jos näitä olisi ollut, niitä olisi voinut käyttää vaikuttavuuden kehittämisen pohjana, mikä olisi ehkä osaltaan helpottanut nykytilan analyysia ja tulevaisuuden ennakointia.

Change Pathway auttoi merkittäväällä tavalla jäsentämään Musiikkiarkiston toimintoja ja alitoimintoja. Vaikuttavuuspolun ehkä tärkein merkitys oli kuitenkin siinä, että se edellytti ajatusten suuntaamista toiminnan konkreettisia tuloksia, kuten aineistojen, kuvailutietojen ja digitoitujen aineistojen määrää, pitemmälle. Mitkä ovat näiden toimintojen tulokset lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä? Ja mikä on toimintojen yhteiskunnallinen vaikuttavuus? Ilman vaikuttavuuspolkua toiminnan kehittäminen olisi helposti pysähtynyt konkreettisiin, helposti mitattaviin toiminnan tuloksiin, mutta erityisesti pitemmän aikavälin tulokset sekä vaikuttavuus olisivat jääneet liian vähälle huomiolle.

Kokemukset Change Pathwaystä osoittivat, että toimintojen lyhyen aikavälin tulokset oli kohtuullisen helppo muotoilla. Vaikuttavuuspolku auttoi myös varsin hyvin hahmottelemaan ja jäsentämään toimintojen pitemmän aikavälin tuloksia, mutta sen sijaan varsinaisten vaikutusten määrittely oli haasteellisempaa. Miten esimerkiksi pitkän aikavälin tulokset ja vaikutukset suhtautuvat toisiinsa?

Haasteellisuuteen vaikutti olennaisesti se, että monet arkistotoiminnan yhteiskunnallisista vaikutuksista syntyvät välillisesti. Varsinainen vaikutus syntyy useimmiten esimerkiksi uusien tutkimusten ja uuden musiikin kautta, joissa Musiikkiarkiston aineistoja on käytetty. Vaikutukset myös muodostuvat yleensä useamman alatoiminnon yhteisvaikutuksista, mikä tuo omat haasteensa vaikuttavuuspolkutaulukon määrittelyyn. Kokonaisuutena voidaan kuitenkin todeta, että vaikuttavuuspolku auttoi aikaisempaa paremmin hahmottamaan sen, että toiminnoilla on seurauksia ja tuotoksia, joilla on vaikutusta organisaatioon, sidosryhmiin ja yhteiskuntaan.

Prosessin myötä vahvistui käsitys siitä, että kokonaiskuva toimintaympäristöstä ja siinä tapahtuvien muutosten ennakointi on ensiarvoisen tärkeää. Kun ymmärrämme, mitä toimintaympäristössä tapahtuu ja mihin Musiikkiarkiston toiminnan kannalta on syytä reagoida, tällä on yhteiskunnallista vaikuttavuutta lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Vaikuttavuuden kehittämisprosessi myös osoitti, että on tärkeää pitää mieli avoinna, jotta ei anna menetelmän rajoittaa ajattelua. MOI-malli oli tässä suhteessa avoimempi ja joustavampi. Toisaalta Change Pathway suuntasi toimintojen kehittämistä niiden konkreettisten tulosten ja vaikutusten näkökulmasta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että MOI- ja Impact Pathway -menetelmien käyttäminen yhdessä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi, joka antoi enemmän kuin jos olisi sovellettu vain toista menetelmää. Alkujaan museoille suunnattuja menetelmiä pystyttiin varsin hyvin käyttämään myös yksityisarkistotoimijan toiminnan ja vaikuttavuuden kehittämiseen. Musiikkiarkistossa prosessia osaltaan yksinkertaisti se, että henkilökunta on pieni. Isommassa organisaatiossa keskustelussa on mukana enemmän henkilöitä, mikä voi tuoda mukanaan enemmän erilaisia näkökulmia, mikä voi olla sekä haaste että etu.

Lopuksi

Musiikkiarkiston toimintaa tullaan kehittämään tulevien vuosien aikana vaikuttavuuden kehittämishankkeen tulosten pohjalta. Kehittämistä tehdään askel askeleelta ja kunkin toimintavuoden kehittämiskohteet tullaan valitsemaan ja priorisoimaan käytettävissä olevien resurssien sekä Musiikkiarkiston toimintaa ohjaavan kannatusyhdistyksen hallituksen strategisten linjausten mukaisesti.

Samalla kun vuosittaiset kehittämiskohteet valitaan, niille määritellään Impact Playbookin toisen vaiheen (Impact Measuring) pohjalta tietyt seurattavat tavoitteet. Kehittämisen vaikutusten toteutumisesta kertomisessa voidaan puolestaan käyttää apuna Playbookin kolmatta vaihetta (Impact Narration). Vuosittain on myös tärkeää arvioida vaikuttavuuden kehittämiseen liittyvien prosessien toimintaa Playbookin neljännen vaiheen (Evaluation) perusteella.

Vaikuttavuuden kehittämishankkeen kokemukset ovat jo tässä vaiheessa erittäin positiiviset. MOI-menetelmä ja Impact Playbook ovat kummatkin osoittautuneet hyödyllisiksi myös pienen arkisto-organisaation näkökulmasta. Ne ovat auttaneet jäsentämään Musiikkiarkiston toimintaa ja sen vaikuttavuutta sekä nostaneet keskusteluun monia sellaisia näkökulmia, jotka ehkä muuten olisivat jääneet huomioimatta.

Vaikuttavuushankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut kokemusten jakaminen sekä kansalliselle että kansainväliselle kulttuuriperintöalan yhteisöille kuten esimerkiksi suomalaisille yksityisarkistotoimijoille sekä Europeana Network Associationin Impact-yhteisölle. Tätä kokemusten jakamista tullaan tekemään aktiivisesti erilaisissa kulttuuriperintöalan tilaisuuksissa, mutta myös tarjoamalla vertaistukea organisaatioille, jotka haluavat kehittää omaa toimintaansa MOI-menetelmän tai Impact Playbookin pohjalta.

Tuloksista on jo ehditty tiedottaa Musiikkiarkiston 35-vuotisjuhlaseminaarissa³¹ sekä yksityisarkistojen neuvottelukunnan kokouksissa. Kansainväliselle yhteisölle tuloksista kerrottiin Europeana Impact Café -webinaarissa joulukuussa 2025.

Tiedottamista kulttuuriperintösektorille jatketaan myös loppuraportin julkaisemisen jälkeen. Lisäksi annetaan vertaistukea niille suomalaisille organisaatioille, jotka haluavat kehittää omaa vaikuttavuuttaan MOI- tai Impact Playbook -menetelmien avulla. Kehittämistoiminnan tuloksista tiedotetaan lisäksi Musiikkiarkiston keskeisille käyttäjä- ja luovuttajaryhmille.

---

³¹ <https://www.musiikkiarkisto.fi/35-years.php>